

Alltid närvarande bilder

Perpetual – konstbok av Magdolna Szabó

Det är sällan man får en sådan bok i handen. Redan till det yttre slås man av paradoxen, något som följer boken igenom. Trots sitt stora format, sin tyngd och sitt svarta omslag, ger det linneklädda bandet i kombination med ett knappt synligt blindtryck av en av Magdolna Szabós typiska bilder ett märkvärdigt återhålllet och nästan blygt uttryck. För att vi ändå ska våga öppna boken har hon, kanske i lockande kontrast just därför, låtit några tunna silkesband i gult, rött, blått och svart hänga ut som iögonfallande ledtrådar om vad som kan hittas därinne.

Ungerskfödda och i Lund boende Magdolna Szabó har ofta vistats och ställt ut i Västernorrland, bland annat som grafikstipendiat vid ÖKKV (1999) och utställningar i Örnsköldsvik samt senast på Sundsvalls museum (2010).

Om en bok kan kallas händelse så gäller det för Perpetual, ett ord som närmast betyder oavbruten, beständig, alltid återkommande. Det omfångsrika bildmaterialet bygger på Magdolna Szabós under ett par decennier återkommande arbete med enkla abstrakta och utskurna figurer i ovan nämnda grundfärger, där beskärningar och överglidningar skapar ständigt nya möten och uttryck. Nya färgkombinationer uppstår i mångfacetterade överlappningar där formerna integreras eller bryts mot varandra. Ljus- och färgskalan förändras också hela tiden från det helt mättade till det skiraste transparenta. Det handlar om ett nonfigurativt bildspråk som inom givna strama villkor spänner bågarna till det yttersta, som oavbrutet söker nya lösningar. Resultatet som boken ger vid handen visar på Szabós obändiga tålamod att liksom vänta ut formspelet till ständigt oförutsedda utsagor.

Bokens specifika "händelse" är att Magdolna Szabó inbjuder läsaren att hitta sina egna vägar till innehållet, utan pekpinna. Hon bryter av det ordinära sättet att möta en bok, allt förmodligen i syfte att störa konventionen och få oss att använda den som en upptäcksresa. Istället för vanlig sidnumrering använder hon bildnummer som paginering men där den naturliga följdordningen är satt helt ur spel. Boken där varje bild har var sin sida börjar med nummer 430 och slutar med 132! Att det dessutom rör sig om ett bestämt urval av 227 numrerade bilder pekar på Magdolna Szabós önskan att vi ska uppfatta ett kontinuerligt slumpmässigt flöde egentligen utan början och utan slut. Man kan börja var som helst, bläddra fritt, slå upp en bild någonstans och liksom simultant få hela boken i ett nötskal. Inga andra regler gäller än den tillfälliga bildens egen förmåga att få betraktaren att stanna upp.

Utan översiktligt register får man som läsare låta sig överraskas. En handfull vackra 4-sidiga utvigningsuppslag ger plötsligt möjligheter att "läsa" olika kopplingar och utvecklingar mellan bilderna. En i sammanhanget oväntad och intressant röst ger sig också till känna i ett par gläntor i boken, där två nya och för boken specialskrivna dikter av poeten Ann Jäderlund bland annat talar om: *"Trädet som har många / enskilda blad / kastar sin skugga / mot väggen / Alla bladen rör sig mildt / och diagonalt / Färgerna exploderar"*. Att poesin (liksom musiken tror jag) ligger intimt nära Magdolna Szabós bilder förklarar hon i en egen text, om monotypierna som liknar bäcken och vågorna i en dikt av Étienne de La Boétie, vilken inleds: *"Så ser man i en bäck hur vågor vandrar, / de rullar fram, den ena i den andra."*

I förordet av Magnus Jensner tar han upp problematiken med spontanitet och regler, ser kopplingar till Wittgensteins allvarliga språkfilosofi och essäisten Montaignes liksom öppna skrivande. Jensner undrar till exempel om Magdolna Szabós variationer kan liknas vid bildessäer. Jag är nog beredd att hålla med honom med tanke på projektets intellektuella och formella anspråk. I sin helhet och med boken som orubblig verifikation är kanske hennes arbete att se som en idémässig form av bildfilosofi. Där bildmaterialet utgör den massa som knådar och expanderar en tankegång – kanske en oförställd och oupphörlig nyfikenhet på hur i grunden enkla bildformer kan öppna dörrar till andra förhållningssätt.

Boken Perpetual (Atlantis förlag) är en rik, mångbottnad och vacker manifestation av Magdolna Szabós arbete med form och färg. Boken når långt bara av sin yttre form som solitt konstobjekt, och når ännu längre vid vilken som helst på måfå uppslagen bild, som Nr 344, där en röd bumerang av någon anledning just tvärstannat framför en mossgrönt upplyst kulle.

Text och foto: Jan K Persson
Volym 2014-11-08